

FontFreedom Engine

TYPING GUIDE

TYPING IN DEVNAGARI USING ENGLISH PHONETIC KEYBOARD

Document Release - 7th September 2005 – Ganesh Chaturthi

IL Infotech Pvt Ltd

Chanakya, 2nd Floor, Gokhale Road, Naupada,
Thane 400602, Maharashtra, India

E-mail : info@cybershoppee.com
Web Site : www.cybershoppee.com
www.fontfreedom.com

No part of this publication may be reproduced, transmitted, transcribed, stored in a retrieval system or translated to any language in any form by any means without the express written permission of **IL Infotech Pvt Ltd.**

© 2005, IL Infotech Pvt Ltd. All rights are reserved.

PRELUDE

People always felt that typing in Devnagari is very difficult. Yes. This statement was true till recently, when people had to use those cumbersome Keyboards named as Typewriter, Inscript, MaTaNaKa etc. These keyboards were too difficult to use by newcomers to Devnagari typing. However those with previous experience in handling computers in Devnagari, felt these keyboards to be easy and they were absolutely comfortable with them.

In old days when typewriter was used for typing in Marathi, those working in Devnagari used two popular keyboard layouts. The respective companies, Remington and Godrej provided these layouts. In the computerisation era, various software developers made their own proprietary fonts and keyboards. There was no consensus amongst software developers about using any standard for font encoding or standard keyboard. This gave birth to a number of font encodings as well as keyboard layouts.

Popular amongst these various keyboard layouts available today are, DoE Inscript, Phonetic 86, Phonetic 88, Remington Typewriter, Godrej Typewriter, MaTaNaKa etc.

Almost all of these keyboard layouts were difficult to learn and common Personal Computer user refrained from using the same. The common man wanted a simple, easy to learn keyboard layout, which he found in "English Phonetic Keyboard Layout". This kind of layout was first developed by a consortium of two leading players in Indian Language software market, namely, ACES Technologies, the makers of Akruti Software and CyberShoppee, the people who developed the technology for Web Sites in Indian Languages. This happened in the year 1995 and since then thousands of PC users are using this English Phonetic keyboard layout.

It's very simple! The learning curve is just a couple of hours! Kids learn it very fast! These are some of the representative comments from people who used this keyboard to their advantage. You too will find it very simple.

The logic of typing with **English Phonetic** keyboard is very simple. You have to type as you would have spoken. The typing is based on phonetics.

On the following pages, we present a detailed guide on how to use **English Phonetic** Keyboard. We have also provided a list of some conjunct characters (JODAKSHARS) and some words where complicated conjunct characters are used. An explanation of the key sequences to type these words is also given so that it will be easy for you to start typing in your mother tongue with minimum efforts.

Happy Typing!

TYPING IN DEVNAGARI USING ENGLISH PHONETIC KEYBOARD

If you think typing in Devnagari is difficult, just think otherwise. It's very easy to learn Devnagari typing. You don't need to go to any typing school or join a computer class.

You can start doing it here.. at your desk.. on your own computer... Now!

We have specially developed an easy to learn and use keyboard layout that is named as "**English Phonetic Keyboard**". This is a keyboard layout where you can type as you might have spoken. It's really easy and fun learning this keyboard and the sections ahead can teach you how you can be an expert devnagari user with this easy keyboard.

The fact is, till recently it was a bit difficult to make use of Devnagari typing keyboard. There were many reasons for this. Today there is no keyboard available in the market with keys printed or engraved in devnagari. The computer keyboards are made in mass quantity and only with English keys. The manufacturers never bothered about making keyboards with devnagari keys. The main reason for this being the comparatively less demand. Another reason for this was, there are number of keyboard layouts being used by various people. This has posed a great problem for the manufacturers of keyboards in deciding which format to choose as standard. With the absence of consensus amongst the developers of Devnagari software, the keyboard manufacturers are unable to forecast demand for the same and as such are not seen venturing into this area although there is a great demand in rural markets.

As a result, the software developers started distributing stickers that can be stuck on top of the keys so that one can understand where a particular devnagari character is mapped on a particular keyboard. It was then observed that often these stickers get damaged after a use of 3-4 months and need to be replaced. While replacing the stickers often the keys used to get damaged.

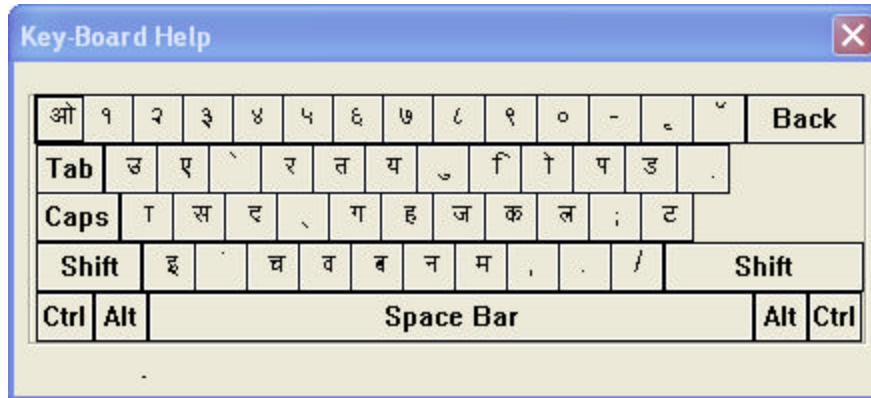
To save you from all such situations, we decided to provide onscreen keyboard that would remain on your screen as long as you want. The advantage of this was you don't have to damage your original keyboard. The onscreen keyboard helps you see the character positions and you can easily type in Devnagari. Thus even novice users can start typing in devnagari using this onscreen keyboard in minutes.

We have provided this onscreen keyboard for our easy to learn English Phonetic Keyboard. The logic behind this is, if you are an experienced user of any of the keyboard supported by FontFreedom Engine, then you really don't need to refer to the onscreen keyboard. If you do not know typing in devnagari with any of the keyboards, then you can make use of Onscreen English Phonetic Keyboard. Once you learn the typing sequence, you will never need to keep the keyboard on screen.

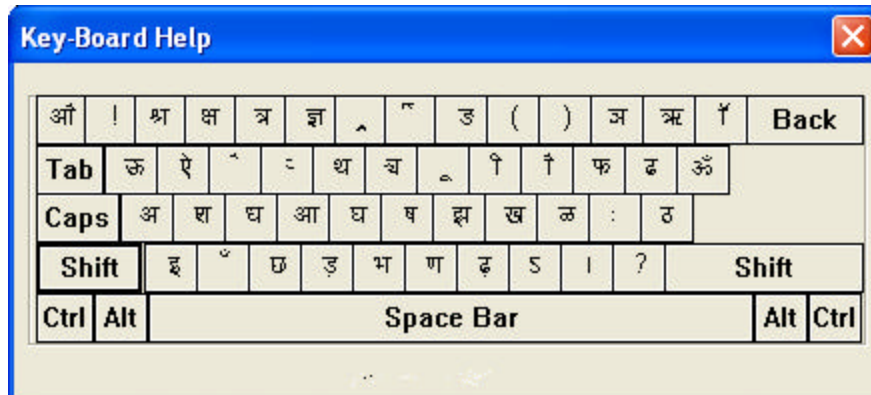
The following section explains how you can easily learn to type in Devnagari using English Phonetic Keyboard.

ENGLISH PHONETIC KEYBOARD LAYOUT

Keyboard with Normal Position

Keyboard with Shift Key Pressed

Typing in devnagari with English Phonetic Keyboard is very easy and it would take just about an hour or so to learn this. Let's see how !

English Phonetic Keyboard is a scientifically designed keyboard. Most of the Devnagari Characters are available on corresponding English keys. Devnagari typing can be done by using the same English keyboard. Since this is a phonetic keyboard, you can type with similar sounding alphabet in English.

This means, you can type k for क, t for त, r for र etc.

Due to the limitation on number of keys available on the standard keyboard, a few different keys have been used for some characters. These characters are ट, ठ, ड, ढ, ङ, ष, ॆ, इ, ई, उ, ऊ, ए, ऐ, ओ, औ, ँ, ँ, ॆ, ॆ, -, S and some matras.

The typing sequence is given below.

The following table describes the key sequences to be typed for getting devnagari characters.

To Get This	Type these Characters	
अ	अ	A
आ	अ ा	A + a
इ	इ	Z
ई	ई	Z
उ	उ	q
ऊ	ऊ	Q
ए	ए	w
ऐ	ऐ	W
ओ	अ ो	A + o
औ	अ ौ	A + O
अं	अ ं	A + x
अः	अ ः	A + :
क	क	k
ख	ख	K
ग	ग	g
घ	घ	G
ङ	ङ	*
च	च	c
छ	छ	C
ज	ज	j
झ	झ	J
ञ	ञ	_ (under score key)
ट	ट	' (quote near enter key)
ठ	ठ	"
ड	ड	[

ढ
ण

ढ
ण

{
N

त
थ
द
ध
न

त
थ
द
ध
न

t
T
d
D
n

प
फ
ब
भ
म

प
फ
ब
भ
म

p
P
b
B
m

य
र
ल
व
श

य
र
ल
व
श

y
r
l
v
S

ष
स
ह
ळ
क्ष
ज्ञ

ष
स
ह
ळ
क्ष
ज्ञ

H
s
h
L

%

मात्रा

क	क + अ क + आ	k + a
क	क + इ क + ई	k + i
क	क + औ	k + I
क	क + उ क + ऊ	k + u
क	क + ए	k + U
क	क + ऐ	k + e
क	क + औ	k + E
क	क + ओ	k + o
क	क + ओ	k + O
क	क + ऌ	k + x
क	क + ऎ	k + :

पञ्च[#e]

Conjunct Character or Jodakshar is the combination of two or more characters. Such Jodakshars are very frequently used in Devnagari, English Phonetic Keyboard Layout uses the logic of typing as you would have spoken. Thus, for writing a Jodakshar, we would have to type the text in the sequence in which it is spoken. The combining of characters is achieved by using the halant key, which is on the key 'f'. For example kra (क्र) is formed by ka + halant + ra (क \ र) or (kfr). Similarly da_dha (द्ध) in siddhi is formed by da + halant + dha (द \ ध) or (dfD). Similarly the short ee matra is typed after the character. कित is typed as ka + halant + ta + ee_matra (kfti). The reph character is formed as typing it as ra+halant+character. The word पूर्णा is typed as (pUrfNa).

For achieving this Jodakshar, हलन्त (halant) key is used. It is mapped at ' f ' key. Here is how it is used.

क्क	क + \ + क	k + f + k
क्य	क + \ + य	k + f + y
र्क	र + \ + क	r + f + k
or	क + ^	k + &
क्र	क + \ + र	k + f + r
कृ	क + e	k + =
दृ	द \ e	d + =
तृ	त \ e	t + =
गृ	ग \ e	g + =
ऋ	ट + \ + र	' + f + r (or)
ऌ	ट + ^	' + ^
ॠ	ट + ^ + u	' + ^ + u
अँ	अ + ^	A + \
आँ	अ + ँ	A +
एँ	ए + ^	w + \
रु	र + u	r + u
रू	र + U	r + U
ऋ	ऋ	+
ॠ	ॠ	}
श्र	श + \ + र	S + f + r
क्ष	क्ष	#

त्र	त्र	\$
झ	झ	%
^	^	^

वर्णमाला (character ']') जहाँ वहाँ डी#एजी

' (Starting inverted comma)	2 + नुक्ता
' (Ending inverted comma)	3 + नुक्ता
श	8 + नुक्ता
ल	9 + नुक्ता
२	0 + नुक्ता

For Double quotes, repeat the quote character sequence.

Chart for Typing Various Devnagari Characters using English Phonetic Keyboard

Following is the chart showing typing sequence for various characters and their Barakhadis. We have also included a section on Typing Jodakshars at the end of the document.

(Note : + Sign is not a Character)

Dॢ To Dॣ:

To Get This	Type These Characters	
अ	A	अननस, अकबर, अमर, अनिवार्य, अपघात, अकल्पित
आ	A + a	आकार, आकाश, आरंभ, आज, आपण
आ	F	आकार, आकाश, आरंभ, आज, आपण
इ	Z	इतकासा, इच्छा, इज्जत
ई	Z	ईडलिंगू, ईश्वर, चटई, रजई
उ	q	उतावीळ, उघडा, उगम, उखाणा
ऊ	Q	ऊस, ऊन, ऊर्जा
ए	w	एडका, एकत्रित, एकर, एकपात्री
ऐ	W	ऐरण, ऐवज, ऐपत
ओ	A + o	ओम, ओढ, ओझे
ओ	`	ओम, ओढ, ओझे
औ	A + O	औदुंबर
औ	~	औदुंबर, औषध
अं	A + x	अंक, अंश, अंत, अंधळा, अंदाज, अंकुरित
अः	A + :	

कः

क	k	कमल, कर
का	k + a	मुकादम, कान,
कि	k + i	किरण, किर्तन
की	k + I	कीर्
कु	k + u	कुमार, कुमारी, सुकुमार
कू	k + U	कूप,
के	k + e	केस, केर,
कै	k + E	कैवारी, कैद,
को	k + o	कोणाला, कोणी
कौ	k + O	कौतुक,
कं	k + x	कंकण, कंदमूळ
कः	k + :	कःपदार्थ,
कॅ	k + &	कर्क, अर्क
कॅ	r + f + k	कर्क, अर्क
क्र	k + f + r	चक्र, वक्र, क्रमांक, क्रमाने
कृ	k + =	कृती, कृपा, कृतज्ञ, कृतार्थ
क़] + k	अक़ल

Kç

ख	K	खवा, खत, खप, खण, खराखुरा
खा	K+ a	खाणे, खात्री, खाते, खाण, खाडी
खि	K+ i	खिडकी, खिन्न, खिदमत. खिसा,
खी	K+ l	खीर, खीळ
खु	K+ u	खुपणे, खुजा, खुराक, खुशाल
खू	K+ U	खूर, खूळ, खूण
खे	K+ e	खेळ, खेप, खेद
खै	K+ E	खैरात,
खो	K+ o	खोबरे, खोच, खोड, खोप
खौ	K+ O	
खं	K+ x	खंत, खंडणी, खंड, खंडित
खः	K+ :	
खर्	K + &	मूर्ख
खर्	r + f + K	मूर्ख
ख्र	K + f + r	
ख़] + K	ख़ुदा, अख़बार

iç

ग	g	गदी, गती, गमती, गप्पा
गा	g + a	गाखा, गारठा, गाणे, गाजावाजा
गि	g + i	गिरणी, गिचमीड, गिऱ्हाईक
गी	g + l	गीत,
गु	g + u	गुच्छ, गुठळी
गू	g + U	गूढ, गूळ, गूल
गे	g + e	आगेकूच, गेलेला, गेरू
गै	g + E	गैर, गैरसोय
गो	g + o	गोमुख, गोदाम, गोरेपणा
गौ	g + O	गौरव, गौडबंगाल
गं	g + x	गंगाजळ, गंज, गंध, गंडांतर
गः	g + :	
र्ग	g + &	वर्ग
र्ग	r + f + g	वर्ग
ग्र	g + f + r	अग्रलेख, अग्रक्रम, ग्रह, ग्रथन
गृ	g + =	गृहित, गृहपाठ, गृहस्थाश्रम
ग़] + g	अफ़गाण

।ॢ

घ	G	घर, घट, घटना, घटक
घा	G + a	घालमेल, घातपात, घाई, घाट
घि	G + i	घिरट्या,
घी	G + l	घासाघीस, घीस
घु	G + u	घुसणे, घुरणे, घुमणे
घू	G + U	घूमजाव
घे	G + e	घेणे, घेराव, घेरी, घेवदेव
घै	G + E	
घो	G + o	घोषणा, अंघोळ, घोटाळा, घोळणे
घौ	G + O	
घं	G + x	
घः	G + :	
घर्	G + &	दीर्घ
घर्	r + f + G	दीर्घ
घ्र	G + f + r	व्याघ्र,
घृ	G + =	घृणा, घृत

ॐ

च	c	चमचा, चरखा, चकमक, चतुर
चा	c + a	चाकोरी, चाल, चातुर्य, चामडी, चाहूल
चि	c + i	चिमटा, चिकाटी, चिकना, चिडणे, चित्र
ची	c + l	चीरणे, चीझ, चीड, चीत्कार,
चु	c + u	चुडियां, चुणीदार, चुकचुक, चुकून
चू	c + U	चूक, चूर्ण, चूल, चूषक
चे	c + e	चेला, चेतावणी, चेटकी, चेष्टा
चै	c + E	चैन, चैतन्य, चैनी
चो	c + o	चोरी, चोमडा, चोप,
चौ	c + O	चौकार, चौरंग, चौकोन,
चं	c + x	चंबू, चंगळ, चंदन
चः	c + :	
र्च	c + &	चर्च
र्च	r + f + c	चर्च
च्र	c + f + r	

s

छ	C	छत्री, छत, छप्पर
छा	C + a	छाटणे, छात्र
छि	C + i	छिन्न, छिद्र
छी	C + l	छीट
छु	C + u	छुपा
छू	C + U	छू
छे	C + e	छेदित, छेदक
छै	C + E	
छो	C + o	छोकरा, छोकरी, छोटा, छोटेखानी
छौ	C + O	
छं	C + x	छंद
छः	C + :	
छर्	C + &	
छर्	r + f + C	
छ्र	C + f + r	

पॄ

ज	j	जबडा, आज, जमीन, जकात
जा	j + a	जाणे, जात, जाडा, जागरूक
जि	j + i	जिणे, जिवलग, जिज्ञासा
जी	j + l	जीत, जीर्ण, जीवन,
जु	j + u	जुने, जुडी, जुगलबंदी, जुजबी
जू	j + U	जूट
जे	j + e	विजेते, जेथून, जेथील, जेव्हा
जै	j + E	जैविक
जो	j + o	जोडी, जोडा, जोखीम, जोर
जौ	j + O	
जं	j + x	जंक्शन, जंगल, जंमत
जः	j + :	
जर्	j + &	कर्ज, अर्ज
ज्र	r + f + j	कर्ज, अर्ज
ज्र	j + f + r	वज्र

ॢ

झ	J	झगडणे, झगमग, झगा
झा	J + a	झाकणे, झाड,
झि	J + i	झिरपणे
झी	J + I	झीज
झु	J + u	झुकणे, झुणका, झुला
झू	J + U	झूल, झूक
झे	J + e	झेल, झेप
झे	J + E	
झो	J + o	झोड, झोत, झोळी
झौ	J + O	
झं	J + x	
झः	J + :	
झर्	J + &	
झर्	r + f + J	
झ्र	J + f + r	

।

ट	'	टरदिशी, टकमक, टक्कल, टचटचीत
टा	' + a	टाकणे, टाच, टापटीप, टाकाऊ
टि	' + i	टिकली, टिकाऊ, टिचकी,
टी	' + l	टीप, टीकाकार, टीचभर
टु	' + u	टुरटुर, टुमदार, टुणकन
टू	' + U	टूम
टे	' + e	टेकडी, टेबल, टेहेळणी
टै	' + E	
टो	' + o	टोकन, टोपी, टोळके, टोमणा
टौ	' + O	
टं	' + x	टंकलेखक
टः	' + :	
ट&	' + &	शर्ट
टrf'	r + f + '	शर्ट
ट^	' + ^	ट्रक
टfr	' + f + r	ट्रक

ॡ

ॢ	"	ॢक, ॢणकल, ॢणदलशुी, ॢरलव
ॣ	" + a	ॢवठलकलण, ॢणु
।	" + i	ॢकलण, ॢकरी, ॢगळ, ॢणगी
॥	" + l	ॢक
०	" + u	ॢमरी, ॢशुी, ॢसदलशुी
ॡ	" + U	
ॢ	" + e	ॢच, ॢवण, ॢवीदलर
ॣ	" + E	
।	" + o	ॢक, ॢसल
॥	" + O	
०	" + x	
ॡ	" + :	
ॢ	" + &	
ॣ	r + f + "	
।	" + ^	
॥	" + f + r	

[

ड	[डग, डबघाई, डबा, डबी, डमरु
डा	[+ a	डाक, डाग, डाळ
डि	[+ i	डिचू,
डी	[+ I	डीझेल,
डु	[+ u	डुबकन, डुबदिशी, डुलकी,
डू	[+ U	डूब, डूल
डे	[+ e	डेरा
डे	[+ E	
डो	[+ o	डोल, डोके, डोईजड, डोह
डौ	[+ O	डौल
डं	[+ x	डंख
डः	[+ :	
ड&	[+ &	कार्ड
डf	r + f + [कार्ड
ड^	[+ ^	ड्रम
डfr	[+ f + r	ड्रम

{

ढ	{	ढग, ढब, ढकल
ढा	{ + a	ढाचा, ढाल
ढि	{ + i	ढिगारा, ढिला
ढी	{ + I	ढीग, ढील
ढु	{ + u	ढुमणी
ढू	{ + U	
ढे	{ + e	ढेप, ढेरी
ढे	{ + E	
ढो	{ + o	ढोलके, ढोल
ढो	{ + O	
ढं	{ + x	
ढः	{ + :	
ढ&	{ + &	
ढr + f + {	r + f + {	
ढ^	{ + ^	
ढr + f + r	{ + f + r	
ढ] + {] + {	
ढM	M	

ॐ

ण	N	बाण, पण, कण,
णा	N + a	बाणा, दणादण, आणा
णि	N + i	आणि
णी	N + l	पाणी, नाणी
णु	N + u	अणु, रेणु
णू	N + U	
णे	N + e	दाणे
णै	N + E	
णो	N + o	
णौ	N + O	
णं	N + x	
णः	N + :	
र्ण	N + &	कर्ण, पर्ण,
र्ण	r + f + N	कर्ण, पर्ण,
प्र	N + f + r	

।ॢ

त	t	तकदीर, तकलादू, तक्रार, तग, तट, तडाखा
ता	t + a	ताकद, ताकीद, ताळतंत्र, ताजा,
ति	t + i	तितका, तिथचा, तिथून, तिमिर, तिरका
ती	t + l	तीट, तीथ, तीळ, तीर्थ
तु	t + u	तुलना, तुरुंग, तुळई
तू	t + U	तूट, तूप, तूस, तूळ, तूर्त
ते	t + e	तेज, तेथला, तेरडा, तेल, तेवढा
तै	t + E	तैनात, तैसा
तो	t + o	तोडगा, तोडफोड, तोरण, तोल,
तौ	t + O	
तं	t + x	तंटा, तंत्र, तंबू, तंबाखू, तंबोरा
तः	t + :	इतस्ततः
र्त	t + &	तूर्त
र्त	r + f + t	तूर्त
त्र	t + f + r	त्रय, त्रयी
त्रै	\$ + E	त्रैमासिक, त्रैलोक्य
त्रै	t + f + r + E	त्रैमासिक, त्रैलोक्य
तृ	t + =	तृण, तृतीय, तृप्त

Lॆ

थ	T	थकवा, थकबाकी, थवा
था	T + a	थाट, थाप, थारा, थाळी
थि	T + i	थिटा, थिल्लर
थी	T + I	अतिथी
थु	T + u	थुत्कार
थू	T + U	थूक
थे	T + e	थेरडा
थै	T + E	थैमान, थैली
थो	T + o	थोटूक, थोडा, थोतांड, थोबाड
थौ	T + O	
थं	T + x	थंड, थंडी
थः	T + :	
थर्	T + &	अर्थ
थर्	r + f + T	अर्थ
थ्र	T + f + r	

0

द	d	दचका, दडपण, दडा, दडपशाही, दणका
दा	d + a	दाढी, दाटी, दाद, दान, दाब
दि	d + i	दिडकी, दिनक्रम, दिनचर्या, दिवस, दिवाण
दी	d + l	दीन, दीप, दीपोत्सव, दीर, दीर्घ, दीक्षा
दु	d + u	दुःख, दुकान, दुखणे, दुजोरा
दू	d + U	दूत, दूध, दूरध्वनी, दूर
दे	d + e	देऊळ, देखणा, देणगी, देठ, देश, देवदूत
दै	d + E	दैव, दैनिक, दैवशाला
दो	d + o	दोर, दोघे, दोन, दोडका, दोष, दोस्त,
दौ	d + O	दौलत, दौड, दौलत, दौत, दौरा
दं	d + x	दंडगोल, दंत, दंश, दंडा
दः	d + :	
द&	d + &	दर्द
दर	r + f + d	दर्द
द्र	d + f + r	द्रव, द्रष्टा
दृ	d + =	दृष्टी, दृतगती

०५

ध	D	धट, धमाका, धरणी, धमकी, धनुष्य
धा	D + a	धाकटा, धागा, धाड, धाडस, धातू, धान्य
धि	D + i	धिक्कार, धिप्पाड, धिमा
धी	D + l	धीट, धीर
धु	D + u	धुके, धुडगूस, धुणी, धुणे, धुपणी, धुमश्चक्री
धू	D + U	धून, धूप, धूम्रपान, धूर, धूळ, धूर्त
धे	D + e	धेनू
धे	D + E	धैर्य
धो	D + o	धोतर, धोबी, धोरण, धोतरा
धौ	D + O	धौती
धं	D + x	धंदा, धंदेवाईक
धः	D + :	
र्ध	D + &	अर्ध
र्ध	r + f + D	अर्ध
ध्र	D + f + r	
धृ	D + =	धृवीय, धृवतारा

न	n	नकार, नकटा, नकाशा, नग, नख
ना	n + a	नात, नाकेबंदी, नागरिक, नाच, नाटक
नि	n + i	निकाल, नितांत, निदर्शन, निद्रा, निपुण, निधी, निरोप
नी	n + l	नीट, नीज, नीती, नीलकंठ, नीळ
नु	n + u	नुसता, नुकसान, नुकता
नू	n + U	नूतनीकरण, नूपुर, नूर
ने	n + e	नेटका, नेमणूक, नेमका, नेत्र, नेम, नेपथ्य
नै	n + E	नैतिक, नैपुण्य, नैवेद्य, नैसर्गिक
नो	n + o	नोकर, नोव्हेंबर
नौ	n + O	नौका, नौदल, नौसेना
नं	n + x	नंदनवन, नंदादीप, नंदीबैल
नः	n + :	
र्न	n + &	कर्नल
र्न	r + f + n	कर्नल
त्र	n + f + r	
नृ	n + =	नृत्य, नृसिंह, नृप

॥

प	p	पचन, पगडी, पटाईत, पट्टा, पठडी, पथ
पा	p + a	पाकीट, पागडी, पाचक, पाचोळा, पाचारण
पि	p + i	पिता, पितळ, पितृत्व, पिपाणी, पिरॅमिड, पिस
पी	p + l	पीक, पीछेहाट, पीठ, पीळ, पीतांबर, पीडा
पु	p + u	पुजारी, पुढारी, पुढील, पुढे, पुण्य, पुतळा
पू	p + U	पूजन, पूजा, पूड, पूर, पूर्ण, पूर्वज,
पे	p + e	पेच, पेज, पेटी, पेढा, पेरणी, पेय, पेशा, पेठ
पै	P + E	पैज, पैका, पैलू, पैलतीर, पैदास, पैठणी
पो	p + o	पोच, पोट, पोक, पोकळी, पोटपूजा, पोथी
पौ	p + O	पौरुष, पौष, पौष्टिक, पौर्णिमा, पौर्वात्य
पं	p +	पंख, पंगत, पंच, पंचांग, पंचारती, पंडित, पंथ
पः	p + :	
र्प	p + &	दर्पण, अर्पण
र्प	r + f + p	दर्पण, अर्पण
प्र	p + f + r	प्रकाश, प्रथा, प्रतिकार, प्रतिक्रिया
पृ	p + =	पृष्ठभाग, पृथःक्करण, पृथ्वी

HA

फ	P	फजिती, फटका, फट, फडके, फणा, फणी
फा	P + a	फाईल, फाटक, फायदा, फालतू, फाशी, फासा
फि	P + i	फिका, फितुरी, फिदा, फिरता, फिर्याद
फी	P + I	फीत
फु	P + u	फुकट, फुगडी, फुगा, फुटका, फुटीर
फू	P + U	फूट, फूस, फूल
फे	P + e	फेरफटका, फेस, फेरी
फै	P + E	फैलाव, फैसला, फैर
फो	P + o	फोड, फोडणी, फोफाटा,
फौ	P + O	फौज, फौजदार
फं	P + x	फंड, फंदफितुरी, फंदी
फ :	P + :	
र्फ	P + &	बर्फ
र्फ	r + f + P	बर्फ
फ्र	P + f + r	
फ़] + P	अफ़गाण, फ़र्क

५६

ब	b	बकासुर, बकरा, बचत, बचाव, बटण, बडगा
बा	b + a	बाग, बाज, बाजारभाव, बाजू, बाजूबंद, बात
बि	b + i	बिकट, बिछाना, बिनचूक, बिनतारी, बियाणे
बी	b + l	बीज, बीमोड, बीळ
बु	b + u	बुटका, बुडता, बुद्धिमंत, बुद्धी, बुध, बुरशी
बू	b + U	बूच, बूज
बे	b + e	बेट, बेछूट, बेत, बेफिकीर, बेमुदत, बेमालूम
बै	b + E	बैठक, बैरागी, बैरागी, बैल
बो	b + o	बोबडा, बोल, बोळवण, बोली
बौ	b + O	बौद्ध
बं	b + x	बंगला, बंड, बंद, बंदर, बंदी, बंदूक
बः	b + :	
र्ब	b + &	अर्बट, चर्बट
र्ब	r + f + b	अर्बट, चर्बट
ब्र	b + f + r	ब्रह्मा, ब्रह्मज्ञानी
बृ	b + =	बृहत, बृहन्नडा, बृहस्पती

५६

भ	B	भगर, भजन, भगवा, भट, भटक्या, भटजी
भा	B + a	भाद्रपद, भारतीय, भारी, भाल, भाव, भावना
भि	B + i	भिस्त, भित्रा, भिक्षा, भिन्नता, भिक्षुक
भी	B + l	भीती, भीषण
भु	B + u	भुकटी, भुजा, भुरका, भुयार, भुर्दंड
भू	B + U	भूक, भूखंड, भूगर्भ, भूगोल, भूचर, भूमिका
भे	B + e	भेट, भेदनीय, भेदभाव, भेसळ
भै	B + E	भैरव
भो	B + o	भोळा, भोवती, भोवरा, भोग, भोक्ता, भोक
भौ	B + O	भौगोलिक, भौतिक, भौम,
भं	B + x	भंग, भंजन, भंडारा
भः	B + :	
र्भ	B + &	अर्भक, गर्भ
र्भ	r + f + B	अर्भक, गर्भ
भ्र	B + f + r	भ्रम, अभ्रक, भ्रष्ट
भृ	B + =	भृकुटी

म	m	मऊ, मका, मकर, मजकूर, मजूर, मठ, मजा
मा	m + a	मागणे, माघार, माज, माणूस, माठ, मात,
मि	m + i	मिचकावणी, मिठागर, मिश्रण, मिळता
मी	m + l	मीटर, मीमांसा, मीलन
मु	m + u	मुका, मुकुट, मुख, मुकर, मुखपृष्ठ
मू	m + U	मूर्तता, मूर्तिकला, मूलभूत, मूळ, मूळपुरुष
मे	m + e	मेखला, मेघ, मेण, मेतकूट, मेहनत, मेळ
मै	m + E	मैत्र, मैदान, मैदा, मैफल, मैल
मो	m + o	मोगरा, मोसम, मोजणी, मोटर, मोटार
मौ	m + O	मौज, मौन, मौलिक
मं	m + x	मंडळ, मंथन, मंजूर, मंत्र, मंदिर, मंदी
मः	m + :	नमः
र्म	m + &	कर्म
र्म	r + f + m	कर्म
म्र	m + f + r	आम्रखंड, धुम्रपान
म्ह	m + f + h	ब्राम्हण
मृ	m + =	मृत्यु

य	y	यजमान, यकृत, यजुर्वेद, यज्ञ, यष्टी, यश
या	y + a	यातना, यात्रा, यान, यारी, यार्ड, याचना
यि	y + i	
यी	y + l	
यु	y + u	युद्ध, युग, युगान्त, युगुल, युवक, युवती
यू	y + U	यू यू
ये	y + e	येथे, येणे, येवढा, येरझारा
यै	y + E	
यो	y + o	योजना, योगी, योद्धा, योगदान, योग्यता
यौ	y + O	यौगिक, यौवन
यं	y + x	यंत्र, यंत्रमाग, यंत्रज्ञ, यंत्रित
यः	y + :	
र्य	y + &	आर्य, कार्य
र्य	r + f + y	आर्य, कर्ष

j

र	r	रक्कम, रकाना, रचना, रजई, रग, रजा
रा	r + a	राई, राख, रात्र, राग, रागीट, राजधानी
रि	r + i	रिकामा, रिमझिम, रिक्षा, रिवाज, रिक्त
री	r + l	रीळ, रीती, रीत
रु	r + u	रुकार, रुखवत, रुग्ण, रुचकर, रुद्र, रुद्राक्ष
रू	r + U	रूपक, रूपरंग, रूपरेषा, रूपवती, रूपरेखा
रे	r + e	रेघ, रेख, रेत, रेलचेल, रेशम, रेवा, रेषा
रै	r + E	रैना, रैखिक
रो	r + o	रोकड, रोखपाल, रोज, रोजी, रोप, रोष
रौ	r + O	रौप्य, रौनक
रं	r + x	रंग, रंगत, रंगभूषा, रंगमंच, रंगमंदिर, रंगीत
रः	r + :	
र्	r + &	किर्
र्	r + f + r	किर्

ॡ, }

ल	l	लकडा, लकब, लगट, लगबग, लगाम, लग्न
ला	l + a	लाडका, लागलीच, लाख, लाच, लाज
लि	l + i	लिखित, लिटमस, लिफाफा, लिपी, लिपिक
ली	l + l	लीख, लीटर, लीन, लीला
लु	l + u	लुकडा, लुगडे, लुच्चा, लुटारू, लुट्टुपुट्टु, लुळा
लू	l + U	लूट, लूप्त
ले	l + e	लेक, लेख, लेजीम, लेणे, लेप
लै	l + E	लैला
लो	l + o	लोक , लोकशाही, लोकसभा, लोकाचार, लोखंड
लौ	l + O	लौकिक, लौल्य, लौकर
लं	l + x	लंका, लंगडा, लंब, लंगोट, लंबोदर
लः	l + :	
र्ल	l + &	कार्ल
र्ल	r + f + l	कार्ल
ब्र	l + f + r	
ल	9 +]	लकडा, लकब, लगट, लगबग, लगाम, लग्न
ला	9 +] + a	लागण, लाज, लाचारी, लागवड, लागू, लाच
लि	i + 9 +]	लिखित, लिटमस, लिफाफा, लिपी, लिपिक
ली	9 +] + l	लीख, लीटर, लीन, लीला
लु	9 +] + u	लुकडा, लुगडे, लुच्चा, लुटारू, लुट्टुपुट्टु, लुळा
लू	9 +] + U	लूट, लूप्त
ले	9 +] + e	लेक, लेख, लेजीम, लेणे, लेप,

लै	9 +] + E	लैला
लो	9 +] + o	लोकशाही, लोकसभा, लोकाचार, लोखंड
लौ	9 +] + O	लौकर, लौकिक, लौल्य
लं	9 +] + x	लंगडा, लंब, लंगोट, लंबोदर
लः	9 +] + :	
लर्	9 +] + &	कार्ल

ॐ

व	v	वक्र, वचक, वचपा, वजन, वजीर, वडील
वा	v + a	वाकडा, वाक्य, वागणूक, वाचक
वि	v + i	विकल्प, विकास, विकृत, विचका, विचार
वी	v + l	वीज, वीईट, वीणा, वीर, वीतभर, वीरबाला
वु	v + u	वुमन
वू	v + U	
वे	v + e	वेष, वेळ, वेळापत्रक
वै	v + E	वैद्यक, वैराग्य, वैविध्य, वैज्ञानिक
वो	v + o	नवोदित
वौ	v + O	
वं	v + x	वंचित, वंदन, वंश, वंशीय
वः	v + :	
र्व	v + &	पर्व
र्व	r + f + v	पर्व
व्र	v + f + r	व्रत
वृ	v + =	वृद्ध, वृत्त

ॡ, ॡ

श	S	शतक, शब्द, शरण, शयनीय, शरीर, शर्यत
शा	S + a	शाखा, शान, शाल, शासन, शास्त्र, शासकीय
शि	S + i	शिकवण, शिकका, शिकारी, शिकाऊ, शिबिर
शी	S + l	शीघ्र, शीत, शीण, शीर, शीर्ष, शीव, शीळ
शु	S + u	शुक्र, शुभ, शुद्ध, शुल्क, शुभ्र, शुभमंगल
शू	S + U	शूद्र, शून्य, शूर, शूर्पकर्ण, शूळ
शे	S + e	शेगडी, शेजारी, शेट, शेत, शेतकरी, शेरा
शै	S + E	शैवाल, शैक्षणिक, शैली
शो	S + o	शोध, शोभा, शोष, शोषण, शोक
शौ	S + O	शौर्य, शौक
शं	S + x	शंभर, शंका, शंख, शंढ, शंखिनी
शः	S + :	
शर्	S + &	
शर्	r + f + S	
श	8 +]	शतक, शब्द, शरण, शयनीय, शरीर, शर्यत
शा	8 +] + a	शाखा, शान, शाल, शासन, शास्त्र, शासकीय
शि	i + 8 +]	शिकवण, शिकका, शिकारी, शिकाऊ, शिबिर
शी	8 +] + l	शीघ्र, शीत, शीण, शीर, शीर्ष, शीव, शीळ
शु	8 +] + u	शुक्र, शुभ, शुद्ध, शुल्क, शुभ्र, शुभमंगल
शू	8 +] + U	शूद्र, शून्य, शूर, शूर्पकर्ण, शूळ
शे	8 +] + e	शेगडी, शेजारी, शेट, शेत, शेतकरी, शेरा
शै	8 +] + E	शैवाल, शैक्षणिक, शैली

शो	8 +] + o	शोध, शोभा, शोष, शोषण, शोक
शौ	8 +] + O	शौर्य, शौक
शं	8 +] + x	शंभर, शंका, शंख, शंढ, शंखिनी
शः	8 +] + :	
शर्	8 +] + &	

६

ष	H	षट्कोन, षडानन, षड्यंत्र, षण्मास, षट्पदी
षा	H + a	षण्मासिक
षि	H + i	शिषिर
षी	H + I	
षु	H + u	
षू	H + U	
षे	H + e	
षै	H + E	
षो	H + o	षोडशोपचार
षौ	H + O	
षं	H + x	षंढ
षः	H + :	
र्ष	H + &	हर्षद, घर्षण
र्ष	r + f + H	हर्षद, घर्षण
ष्टय	H + ' + Y	
ष्ट्र	H + ' + ^	महाराष्ट्र
ष्ट्र	H + ' + f + r	महाराष्ट्र

मृ

स	s	सकाळ, सखा, सगुण, सचोटी, सजावट
सा	s + a	साखर, सागर, साचा, साज, साठवण, साठा
सि	s + i	सिद्ध, सिलिकॉन
सी	s + l	सीत्कार, सीमोल्लंघन, सीमित
सु	s + u	सुई, सुख, सुकृत, सुखद, सुखरूप
सू	s + U	सूज, सूट, सूत, सूत्र, सून, सूप, सूर, सूर्य
से	s + e	सेवा, सेतू, सेकंद, सेवक, सेनापती, सेवन
सै	s + E	सैनिक, सैतान, सैन्य
सो	s + o	सोड, सोटा, सोनार, सोपा, सोबत, सोय
सौ	s + O	सौभाग्य, सौख्य, सौदा, सौजन्य, सौम्य
सं	s + x	संकल्प, संगम, संकेत, संगत, संगणक
सः	s + :	
र्स	s + &	पर्स, नर्स
र्स	r + f + s	पर्स, नर्स
स्र	s + f + r	सहस्र
स्ट्य	s + f + ' + Y	

n

ह	h	हक्क, हकिगत, हजाम, हजर, हट्ट, हद्द
हा	h + a	हाक, हाड, हात, हातमाग, हातमोजा, हार
हि	h + i	हिवाळा, हिशेब, हिसका, हिस्सा
ही	h + l	हीन, हीणकस, हीरक, हीनगंड
हु	h + u	हुद्दा, हुन्नर, हुतात्मा, हुरूप, हुल्लड
ह्य	h + U	हूल, हूप, हुड
हे	h + e	हेक्टर, हेतू, हेरगिरी, हेल, हेवा
है	h + E	हैदोस, हैराण, हैवान
हो	h + o	होकायंत्र, होम, होडी, होलिका
हौ	h + O	हौद, हौस
हं	h + x	हंगाम, हंडी, हंस
हः	h + :	
ह&	h + &	अर्हता
हf	r + f + h	अर्हता
हr	h + f + r	
हR	R + h	
ह=	h + =	हृदय, हृद्रोग, हृद्य
हm	h + f + m	

U

ळ	L	बाळ, नळ, पळणे, टाळ, कळ, काळ
ळा	L + a	काळा, माळा, फळा,
ळि	L + i	अळि
ळी	L + I	कळी, माळी,
ळु	L + u	बाळु, टाळु
ळू	L + U	गळू
ळे	L + e	कळेल
ळै	L + E	
ळो	L + o	कळोत
ळौ	L + O	
ळं	L + x	
ळः	L + :	

#ॢ

क्ष	#	क्षण, क्ष-किरण, क्षणचित्र, क्षणभंगुर, क्षणिक
क्षा	# + a	क्षार, क्षारण, क्षालन,
क्षि	i + #	क्षितिज, क्षिप्त, क्षिती
क्षी	# + I	क्षीर, क्षीण, क्षीरसागर
क्षु	# + u	क्षुद्र, क्षुधा, क्षुप, क्षुधित, क्षुब्ध, क्षुल्लक
क्षू	# + U	
क्षे	# + e	क्षेत्रफळ, क्षेपणास्त्र, क्षेत्रीय
क्षै	# + E	
क्षो	# + o	क्षोणी, क्षोभ
क्षौ	# + O	
क्षं	# + x	
क्षः	# + :	

ञ

ञ	%	ञपित, ञप्ती, यञ
ञा	% + a	ञान, ञानकोश, ञानदीप,
ञि	i + %	
ञी	% + I	
ञु	% + u	
ञू	% + U	
ञे	% + e	ञेयवाद
ञै	% + E	
ञो	% + o	
ञौ	% + O	
ञं	% + x	
ञः	% + :	

୧୫

ଅ	@	ଅମ, ଅବଣ
ଅ	S + f + r	ଅମ, ଅବଣ
ଆ	@ + a	ଆବଣ, ଆବ୍ୟତା
ଆ	S + f + r + a	ଆବଣ, ଆବ୍ୟତା
ଅି	i + @	
ଅି	S + f + r + i	
ଅି	@ + l	ଅିଖଣ୍ଡ, ଅିଫଳ, ଅିମଣ୍ଡ
ଅି	S + f + r + l	ଅିଖଣ୍ଡ, ଅିଫଳ, ଅିମଣ୍ଡ
ଅୁ	@ + u	ଅୁତୀ
ଅୁ	S + f + r + u	ଅୁତୀ
ଅୁ	@ + U	
ଅୁ	S + f + r + U	
ଅେ	@ + e	ଅେୟ, ଅେଣୀ, ଅେଷ୍ଟ
ଅେ	S + f + r + e	ଅେୟ, ଅେଣୀ, ଅେଷ୍ଟ
ଅେ	@ + E	
ଅେ	S + f + r + E	
ଅୋ	@ + o	ଅୋତା, ଅୋଣୀ
ଅୋ	S + f + r + o	
ଅୋ	@ + O	
ଅୋ	S + f + r + O	
ଅଂ	@ + x	
ଅଂ	S + f + r + x	
ଅଃ	@ + :	

श्रः	S + f + r + :	
श्व	0 +] + v	अश्वमेघ,

ॡ

त्र	\$	त्रयी, त्रयोदशी
त्र	t + f + r	त्रयी, त्रयोदशी
त्रा	\$ + a	त्रागा, त्राण, त्राता, त्रास
त्रा	t + f + r + a	त्रागा, त्राण, त्राता, त्रास
त्रि	i + \$	त्रिकाल, त्रिकूट, त्रिकोण, त्रिज्या
त्रि	t + f + r + i	त्रिकाल, त्रिकूट, त्रिकोण, त्रिज्या
त्री	\$ + l	
त्री	t + f + r + l	
त्रु	\$ + u	शत्रु, वृटी
त्रु	t + f + r + u	शत्रु, वृटी
त्रू	\$ + U	
त्रू	t + f + r + U	
त्रे	\$ + e	त्रेधा, त्रेधातिरपीट
त्रे	t + f + r + e	त्रेधा, त्रेधातिरपीट
त्रै	\$ + E	त्रैमासिक, त्रैलोक्य
त्रै	t + f + r + E	त्रैमासिक, त्रैलोक्य
त्रो	\$ + o	
त्रो	t + f + r + o	
त्रौ	\$ + O	
त्रौ	t + f + r + O	
त्रं	\$ + x	
त्रं	t + f + r + x	
त्रः	\$ + :	

त्रः	t + f + r + :	
------	---------------	--

नुक्ता (character ']') वापरून अक्षरे	
२ +]	' (Starting Inverted comma)
३ +]	' (Ending Inverted comma)
श	8 +]
ल	9 +]
२	0 +]

त्रः	+
ॐ	}
ड	*
!	!
S	<
	>
ज	_ (Under Score Key)

Some Sample Words with Jodakshars

जोडाक्षरे	
कन्स्ट्रक्शन	k + n + f + s + ' + ^ + k + f + S + n
कॉन्ट्रॅक्टर	k + + n + f + ' + \ + ^ + k + f + ' + r
इलेक्ट्रिकल	z + l + e + i + k + f + ' + ^ + k + l
इलेक्ट्रॉनिक	z + l + e + k + f + ' + ^ + + n + i + k
षष्ठ्यब्दी	H + H + f + " + Y + b + f + d + l
कॉन्टॅक्ट	k + + n + f + ' + \ + k + f + '
इन्फ्रास्ट्रक्चर	z + n + f + P + f + r + a + s + f + ' + ^ + k + f + c + r
ट्रान्झिस्टर	' + ^ + a + n + f + J + i + s + f + ' + r
फ्रॅक्चर	P + f + r + \ + k + f + c + r
स्थित्यंतर	s + f + T + i + t + f + y + x + t + r

स्ट्रॅटेजिक	s + f + ' + ^ + \ + ' + e + j + i + k
इम्पोर्टन्ट	z + m + f + p + + ' + & + n + f + ' +
बऱ्यापैकी	b + R + y + a + p + E + k + l
कृष्ण	k + = + H + f + N
ऱ्या	R + y + a
ट्रॅगल	' + ^ + \ + x + g + l

We are sure, you will be able to work in Devnagari with the above help. In case you have any difficulty, please do get in touch with us.

Contact :

IL Infotech Pvt Ltd

Chanakya, 2nd Floor, Gokhale Road, Naupada, Thane 400602 India.

Tel : 91 22 25421185 / 91 22 25339003

E-mail : info@cybershoppee.com

Web Site : www.cybershoppee.com

Release Date : 7th September 2005